

Hendrik en Wiebe Boonstra

De broers Boonstra coachten hun 420 koeien afgelopen mpr-jaar naar een hoge melkproductie en een hoge levensproductie bij afvoer.

Roordahuizum

Aantal koeien:	420
Melkquotum:	4,8 miljoen
Hoeveelheid land:	185 hectare
Rollend jaargem.:	11.080 4,31 3,42

Hendrik en Wiebe Boonstra

De koeien liggen comfortabel in een zandbed

Hendrik Boonstra: 'We zijn gewend aan de voordelen van zand in de ligboxen. Dat beseft je pas als je zand vervangt door iets anders'

Boeren volgens een vast ritme

Dankzij een volledig tmr-rantsoen is de productie persister en blijven de koeien in een goede conditie

Elke week worden er acht kalveren geboren

Melken gebeurt in de 40 standsbuitenmelker

Op de kuilen ligt een kleed met waterslurven

Preventie en de koeien gezond houden via een optimaal rantsoen en koecomfort zijn de sleutelwoorden achter de hoog-productieve veestapel van de broers Boonstra. Afgelopen jaar behaalden hun 420 koeien een rollend jaargemiddelde van ruim 11.000 kg en bedroeg de levensproductie bij afvoer 48.000 kg.

tekst **Jaap van der Knaap**

foto-impressie www.veeteelt.nl

Het zijn opvallende cijfers in de lijst met de hoogste mpr-bedrijven van Nederland. De 420 koeien van Wiebe (53) en Hendrik (51) Boonstra uit Roordahuizum produceerden afgelopen boekjaar 11.080 kg melk met 4,31% vet en 3,42% eiwit en een economisch jaarresultaat van 2735 euro. 'Ik denk niet dat wij afgelopen jaar heel anders hebben gewerkt dan de jaren daarvoor. Het is eerder dat er bij de andere bedrijven minder extreme uitschieters zaten', zo stelt Wiebe zich nuchter op. 'We doen eigenlijk al jaren hetzelfde: preventief werken aan een zo hoog mogelijke koegezondheid en arbeidspieken voorkomen om zo een hoge melkproductie per koe te halen.'

Met 420 koeien en 185 hectare is dat noodzakelijk volgens Hendrik omdat anders het werk met deze koppelomvang niet goed is te organiseren. 'We streven ernaar dat er elke week acht tot tien koeien afkalven. Het afkalven is een risicomoment qua gezondheid en daarom gaat er in die periode zo veel mogelijk aandacht uit naar de koe. Wanneer je het hele jaar hetzelfde aantal koeien in de opstartgroep met verse koeien hebt, kun je het werk goed beheersen.'

Alles op Boonstra Agro bv, zoals het bedrijf officieel heet, staat in het teken van strakke protocollen en het voorkomen van problemen. Dat moet ook wel, want naast de beide broers zijn er alleen drie Poolse medewerkers die het werk rondzetten. Met een quotum van 4,8 miljoen

is dat bijna 1 miljoen kg melk per arbeidskracht. En dat terwijl de medewerkers zich hoofdzakelijk inzetten voor het drie keer per dag melken van de veestapel in de 40 standsbuitenmelkstal. Wiebe is verantwoordelijk voor het voeren, Hendrik verzorgt de kalveren en bewaakt de gezondheid van de veestapel en de fokkerij. Het landwerk wordt, op het strooien van kunstmest en het gras schudden na, uitbesteed. Dat geldt ook voor de jongvee-opfok. De vaarskalveren verhuizen op een leeftijd van veertien dagen naar een opfokker. Een maand voor afkalven op tweejarige leeftijd komen ze weer terug. 'We zijn een intensief bedrijf en benutten nu alle mestplaatsingsruimte voor melkvee', zo legt Hendrik uit.

Twintig procent vervanging

De nuchtere stier- en vaarskalveren staan onder een afdak in eenlingboxen opgesteld. Opvallend is het strenge selectiebeleid; wekelijks gaan er slechts twee kalveren naar de opfokker. 'We stellen ons in op een afvoerbeleid van twintig procent bij het melkvee. We hebben jaren achter de rug dat we dat niet eens nodig hadden', vertelt Hendrik. Iedere week worden er ongeveer acht kalveren geboren, de helft daarvan is vaarskalf. De stierkalveren en ook twee van de vaarskalveren worden verkocht.

'Opfokken kost ons geld. Daarom proberen we zo min mogelijk kalveren te laten opfokken, al houden we de laatste tijd

iets meer rekening met een mogelijke toekomstige groei van de veestapel.' Wiebe pakt de mpr-cijfers erbij: afgelopen jaar werden er 84 koeien afgevoerd met een levensproductie van 48.000 kg melk en stroomden er 79 verse vaarzen in.

Bewust volledig tmr-rantsoen

Er wordt bewust hard gemolken in Roordahuizum. 'We melken liever 12.000 kg melk dan 11.000 kg melk', aldus Wiebe. 'We moeten voer aankopen, daarom is voerefficiëntie belangrijk en dat bereik je met een hoge productie per koe. Maar de koeien moeten ook veel ruwvoer omzetten. We hebben geen jongvee, alle snedes gras moeten de koeien verwerken.'

Iedere vijf weken wordt al het grasland gemaaid en, als het kan, binnen 24 uur ingekuuld. Dat gebeurt standaard met een conserveringsmiddel. Op de graskuilen liggen automatisch oprolbare kleden met waterslurven, die het op- en afhalen van het plastic vergemakkelijken. Maar ook bij Boonstra gaat het inkuilen niet altijd zoals gewenst. Hendrik wijst naar de eerste snede graskuil, die al voor de helft is opgevoerd. 'Dit jaar kwamen we niet hoger dan 24 procent droge stof. Dankzij het toevoegmiddel is de kuil wel goed geconserveerd, maar we moesten door het lage drogestofpercentage wel goed nadenken over het rantsoen.'

Het huidige rantsoen bevat naast snijmais en kuilgras ook soja, perspulp, maismeel en tarwegistconcentraat (tgc). 'De voeradviseur is een belangrijke spil op het bedrijf. We kunnen het ons niet veroorloven dat de koeien langdurig bezig zijn met het overschakelen op een ander rantsoen.'

De hoge productie en het gezond houden van de koeien begint bij het rantsoen, aldus Wiebe, die dagelijks vier keer een tmr-rantsoen voor het voerhek draait. 'Vaker voeren houdt de koeien actief en voorkomt broei', zo legt hij uit. Er is geen individuele krachtvoerverstrekking. 'We missen daardoor misschien piekproduc-

Het licht in de stal komt via de grote openingen in de zijwanden, er zitten geen lichtplaten in het staldak

tie, maar de koeien blijven wel gezonder en zijn persistenter', aldus Hendrik. 'Bovendien hebben we een 3+3-stal en dat maakt werken met verschillende groepen lastig. We werken nu alleen met een groep drachtige koeien en een groep niet drachtige koeien. In het rantsoen maken we tussen beide een klein onderscheid in de hoogte van het zetmeelniveau. Doordat aan beide zijden van de stal nagenoeg hetzelfde rantsoen ligt, merk je nauwelijks productieschommelingen wanneer koeien naar een andere groep gaan.'

Gewend aan zandvoordelen

Al tien jaar liggen de koeien in de ligboxen op zand. Dat zie je niet alleen aan de beenkwaliteit en de droge hakken van de koeien, maar vooral ook aan het gedrag. 'De koeien vreten of liggen', vertelt Hendrik en hij wijst naar de dieren. 'Er zijn maar weinig koeien die gewoon maar wat staan te staan. Onze koeien belasten de klauwen daardoor minimaal.'

In de stal ligt een dichte vloer die tijdens iedere melkbeurt wordt schoongeschoven met een bobcat. En ja, het verwerken van mest met zand is niet eenvoudig, zo is ook de ervaring van de broers. 'Daarom blijven we experimenteren met alternatieven. Maar we zijn inmiddels zo gewend aan de voordelen van zand. Dat besef je pas als je zand vervangt door iets anders.' Dit jaar hebben de koeien vijf maanden

lang op droge mest gelegen in de boxen, maar zand is er inmiddels weer voor teruggekomen. 'Zand werkt veel schoner, het valt van de poten af. De droge mest werd nat, plakkerig en de koeien en de mestgang werden vuiler. Het was in onze stal geen succes.'

Het zand in de boxen zorgt niet voor een extreem laag celgetal. Het tankcelgetal schommelt rond de 200.000 cellen, maar dat komt volgens Hendrik vooral door het drie keer per dag melken. 'We hebben een buitenmelker. Als je goed wilt melken, moet je voorbehandelen, even wachten en dan pas onderhangen. Hier draait de melkstal door, binnen een minuut hangen drie melkstellen onder de koe. Vooral bij drie keer per dag melken is een goede voorbehandeling belangrijk voor het vlot uitmelken van de koeien, maar door het melksysteem lukt dat hier onvoldoende.' Hendrik legt hiervoor beslist niet de schuld bij de medewerkers, die in diensten van drieënhalf uur de koeien melken, de boxen schoonmaken en het voer aanschuiven. 'De medewerkers zouden sneller willen melken, maar wij hebben bewust de snelheid van de carroussel begrensd, zodat ze goed de tijd nemen.'

Gemakkelijk afkalven

De mpr-cijfers van het bedrijf tonen een keurige tussenkalftijd van 409 dagen. Daar is geen hulp van stappentellers aan

te pas gekomen. 'Wanneer een koe voor de tweede keer tochtig is, starten we met insemineren, ongeacht de melkgift', aldus Hendrik. 'Iedere twee weken komt de dierenarts en worden alle koeien onderzocht die zestig dagen na afkalven nog niet zijn geïnsemineerd. Zo houden we een vinger aan de pols,' vertelt Wiebe.

Koeien die droog moeten, krijgen een week lang een apart rantsoen en gaan vervolgens droog met antibiotica en een teatsealer. Het droogstandsrantsoen wordt geoptimaliseerd volgens de kationen-anionbalans en de eerste veertien dagen na afkalven is er een eiwitarm, structuurrijk krachtvoerantsoen. 'Negentig procent van de koeien kalft zonder hulp af', aldus Hendrik. 'Daarom gebruiken we ook geen Belgisch-witblauwstieren op het onder eind van de veestapel, ook al verkopen we een flink deel van onze vaarskalveren. Afkalven moet gemakkelijk gaan, dat is de basis van een goede productie.'

Gerichte combinaties in fokkerij

Afgelopen jaren zijn onder meer de melkstieren Jocko, Canvas, Paramount en Win 395 ingezet. 'Maar we hebben ook goede resultaten met Kian en Stadel en dat zijn juist geen extreme melkproductieverers. Daarom is het maken van goede combinaties belangrijk', zo stelt Hendrik. 'We kiezen bewust niet alleen maar stieren die gemiddeld alles goed vererven, maar we kiezen juist ook voor stieren met een wat extremere vererving.'

Voor het maken van die combinaties is het aAa-systeem leidend, al is bij veel jonge genomstieren die nu worden ingezet, de aAa-code nog niet bekend. 'Ik kies nu vooral stieren uit met een hoge aanleg voor productie. In onze stal geldt dat een hoge productie het meest economisch is. Dat hebben de koeien afgelopen jaar met hun hoge productie wederom laten zien.'

Elke week kalven er acht tot tien koeien af in de strostal, voornamelijk zonder hulp

